

waarom hij vermeende in de gegeven omstandigheden de beslissing aan de Kamer te moeten overlaten.

*De Minister van Staat,
Minister van Oorlog,*

J. W. BERGANSIUS.

De Minister van Marine,

ELLIS.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

KUYPER.

De Commissie van Rapporteurs heeft gemeend met de mededeeling van dit Antwoord aan de Vergadering haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld, 30 November 1903.

S' JACOB.

VAN LEEUWEN.

SICKINGA.

HAVELAAR.

STORK.

VOORLOOPIG VERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot aanvulling en verhooging van hoofdstuk IV der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1903. (56)

Het onderzoek in de afdeelingen van deze wetsvoordracht heeft de volgende uitkomsten gehad.

Enkele leden betuigden weinig ingenomen te zijn met de oprichting van tuchtscholen, waarvan zij niet veel heil verwachtten. Hoe de inrichting dier scholen ook moge zijn, zoo betwijfelden zij het, of het te samenbrengen van een aantal gedemoraliseerde kinderen, in wie reeds allerlei ondeugden tot eene betrekkelijk groote mate van ontwikkeling zijn gekomen, tot resultaat zal hebben, dat vele daardoor van hunne zedelijke kwalen worden genezen.

Hier tegen werd opgemerkt, dat het moeilijk aangaat thans op te komen tegen het oprichten van tuchtscholen, waarvan het bestaan nu eenmaal is aangenomen en in de wet vastgelegd. Het onderhavige wetsontwerp heeft de strekking om te voldoen aan een eisch, gesteld in de wet van den 12den Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 64) houdende beginselen en voorschriften omtrent maatregelen ten opzichte van jeugdige personen.

Algemeen achtte men de kosten, die noodig zullen zijn voor de stichting der tuchtscholen, buitengewoon, zoo niet buitensporig, hoog. De uitgaven daarvoor uitgetrokken kwamen onnoodig opgedreven voor, niet alleen wat de gebouwen zelve betreft, maar ook wat de terreinen aangaat.

Iedere school toch, ingericht voor een vijftigtal kinderen, komt te staan op eene uitgave van niet minder dan honderd negentig duizend gulden, dat is op drie duizend achthonderd gulden per kind, buiten de waarde der terreinen, terwijl één school met inbegrip van het terrein op eene som van ongeveer 4400 gulden per kind zal komen te staan. Waar bij een sanatorium voor longlijders — en men noemde dat te Laren — dat aan hooge eischen voldoet, de kosten ongeveer drie duizend gulden per bed hebben bedragen, achtte men de hier geraamde uitgaven zeer overdreven. In de andere Kamer had de heer DE SAVORNIN LOHMAN dan ook betoogd, dat eene som berekend na een basis van twaalfhonderd gulden per kind geheel voldoende zoude zijn.

In verband met deze cijfers en met hetgeen men van elders vernomen had, werd er ernstig aan getwijfeld, of de bouwplannen wel met gepaste zuinigheid en overleg zijn opgemaakt. Men meende, dat daarbij veeleer beoogd is het tot stand brengen van grootsche, op weelderigen voet ingerichte stichtingen, dan van eenvoudige inrichtingen, zooals die voor dit doel gewenscht zijn.

Zoo wees men er op, dat het terrein, dat de Minister op het oog heeft voor de tuchtschool voor meisjes nabij Utrecht, eene buitenplaats is, gelegen tusschen andere buitenplaatsen en villa's onmiddellijk aan den grooten weg, waarlangs een druk verkeer gaat en waar de grond een veel te hooge waarde heeft voor dergelijke doeleinden. Men meende, dat op eenigen afstand van meer gemelden weg uitgestrekte heidegronden gelegen zijn, die door hunne afgezonderde ligging beter geschikt en zeker voor veel lagere prijs te verkrijgen zullen zijn.

Meende men in het algemeen, dat bij inrichtingen als het hier geldt, weelde geheel behoorde vermeden te worden en bij de opvoeding der kinderen soberheid, ook in eenvoud hunner omgeving moet worden toegepast, zoo waren er eenige leden, die te meer op vermindering van allen overdaad aandrongen, omdat zij gekant waren tegen de overdrijving in mildheid en goedertierigheid — en waartegen zij wenschten te waarschuwen — die volgens hen bij de behandeling en verzorging van misdadigers en boeven plaats vindt. Er behoort tegen gewaakt te worden, dat er aanleiding besta, dat brave en oppassende burgers, die met moeite en zorg ter nauwernood in het meest dringend noodige kunnen voorzien, de levensomstandigheden, waarin gestraften verkeerden, kunnen benijden. Deze leden vreesden, dat dit ten opzichte der in de tuchtscholen verblijf houdende ook het geval zoude zijn.

De leden, die met de tuchtscholen zijn ingenomen, koesterden ernstige vrees, dat de groote opvoering van kosten aan de zaak zelve kwaad zal doen door eventueel gewenschte uitbreiding tegen te houden, afgeschrikt als men zal zijn door de hooge uitgaven.

Met het oog op een en ander werd gevraagd welke grootte van het terrein voor elke school de Minister noodig acht en voor het overige overlegging der plannen en der ontwerpen, alsmede eene opgave der kosten per kubieke meter inhoud der gebouwen.

Zeer vele leden drongen er bij den Minister op aan, dat hij bij de oprichting der scholen aanvankelijk met bedachtzaamheid zoude te werk gaan en de grootst mogelijke zuinigheid betrachten. Te dien einde ware het wenschelijk, dat hij niet den bouw van alle der door hem noodig geachte scholen reeds terstond zoude aanvatten. Het gold hier immers eene proef — en eene zeer kostbare —, terwijl men eerst na verloop van ettelijke jaren zal kunnen bepalen, hoe de inrichting der scholen zal moeten zijn om zooveel mogelijk aan het doel te beantwoorden.

Is een gebouw tot stand gekomen dan kan de daarmede opgedane ervaring voor de andere op te richten scholen nuttig worden aangewend en zal dit waarschijnlijk tot groote besparing van kosten aanleiding geven.

Twijfel bestond er bovendien bij velen, of er vijf scholen zullen noodig zijn. Het is toch zeker te verwachten, dat op dit gebied het particulier initiatief zich op den duur krachtig zal doen gelden. Het mag voorzien worden, dat als de Staat het particulier onderwijs meer geldelijk zal steunen, de gelden, welke dan uitgespaard worden op het verleenen van hulp aan het bijzonder onderwijs, zullen aangewend worden ten behoeve van particuliere inrichtingen, welke zich hetzelfde doel voor oogen stellen als men met de tuchtscholen wenscht te bereiken. Thans reeds is het particulier initiatief op dit gebied werkzaam en wanneer subsidiën aan dergelijke inrichtingen worden toegekend, dan zullen deze ongetwijfeld hare werkzaamheid gaarne uitbreiden en zullen er waarschijnlijk nieuwe inrichtingen in het leven worden geroepen.

Wanneer de bouw der scholen niet te gelijktijd wordt aangevat, zal men, naarmate de behoefte gevoeld wordt, tot oprichting van meerdere tuchtscholen kunnen overgaan, terwijl er dan tevens meer kans bestaat, dat men over voldoende en goede onderwijskrachten kan beschikken. Door sommige leden werd gevreesd, dat goede paedagogische krachten op den duur zouden ontbreken.

Wat het op de tuchtscholen te volgen systeem aangaat, daarmede kon men zich in het algemeen wel vereenigen. Vele leden verklaarden zich daarbij ingenomen met de richting die de Minister aan de tuchtscholen wenschte te geven, door meer den nadruk te leggen op tucht dan op school. Zij stemden volkomen in met de bestemming dier inrichtingen door den Minister gedacht, namelijk opvoedende straf en bestraffende opvoeding. Deze leden achtten het daarom noodig, dat de tuchtscholen niet te groot zijn en de afdeelingen niet te talrijk gemaakt worden. Zij meenden hierop te moeten wijzen, al begrepen zij, dat het gevolg van het stichten van meer kleinere inrichtingen op zichzelf tot vermeerdering van kosten moet leiden.

Vastgesteld den 28sten November 1903.

s' JACOB.
VAN LEEUWEN.
SICKENGA.
HAVELAAR.
STORK.

EINDVERSLAG DER COMMISSIE VAN RAPPORTEURS over het ontwerp van wet tot aanvulling en verhooging van het IVde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1903. (56)

Nadat het Voorloopig Verslag der Commissie aan de Regeering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD.

Gelijk in het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs over het onderhavig ontwerp van wet terecht wordt opgemerkt, strekt dit ontwerp om te geraken tot de oprichting van het instituut der tuchtschool, waarvan de instelling door de zoogenaamde Kinderwetten wordt voorgeschreven. Dit instituut vormt een schakel van het stelsel van verzorging en behandeling van de verwaarloosde en misdadige jeugd, dat in die wetten is neergelegd. De twijfel van enkele leden aan de doeltreffende werking van dit onderdeel van dat stelsel vindt klaarblijkelijk zijn grond in de moeilijkheid van de taak, die aan dit instituut opkomt. Aan dien twijfel kan het best worden tegemoetgekomen door de inrichting zoo goed mogelijk voor het doel geschikt te maken. Geschiedt dit, gelijk het, naar de ondergeteekende meent, behoort, dan durft hij van het resultaat de beste verwachtingen koesteren.

Dergelijke inrichting kan niet worden tot stand gebracht dan ten koste van inderdaad belangrijke uitgaven. De uitgetrokken bedragen zijn dan ook op zich zelf beschouwd zeer zeker hoog, maar ze zijn allerminst onevenredig aan de eischen, die moeten worden gesteld ter wille van het doel, dat moet worden bereikt. Dat de kosten buitengewoon, zoo niet buitensporig hoog en de uitgaven onnoodig opgedreven zouden zijn, hetzij dan wat de gebouwen, hetzij wat de terreinen aangaat, kan derhalve geenszins worden toegegeven. Vergelijking met andere niet gelijksoortige gestichten, zooals sanatoria voor longlijders, kan uitteraard in geen geval een deugdelijken maatstaf van beoordeeling opleveren. Voor een vergelijking van overeenkomstige gestichten is het noodig niet alleen de stichtingskosten, maar ook die van onderhoud en exploitatie te beschouwen, die van zeer beteekenden invloed kunnen zijn, en bovendien te letten op de bijzondere eischen, die voor elk zoodanig gesticht moeten worden gesteld. In dit verband zij het den ondergeteekende veroorloofd, vooreerst onder verwijzing naar hetgeen hij in zijne Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer opmerkte, er aan te herinneren, dat hier groote soliditeit door constructie en materialen, om onderhoudswerken zooveel mogelijk te beperken, en althans gedeeltelijke brandvrijheid,

welke elders veelal niet wordt aangebracht, in het belang van den dienst of dat der verpleegden worden gevorderd, terwijl hij voorts, onder verwijzing naar de Memorie van Toelichting er op indachtig mag maken, dat ter wille der stelselmatige behandeling van de uiteenlopende bevolking verschillende afdeelingen, bestemd voor bepaalde groepen, noodig zijn.

In aansluiting aan het vorenstaande geeft de ondergeteekende de verzekering, dat naar zijn welgevestigde overtuiging bij het opmaken van de voorloopige bouwplannen alle gepaste zuinigheid en overleg is betracht, ten bewijze waarvan hij de reeds bij de behandeling met de Tweede Kamer gedane mededeeling aanhaalt, dat ter zake bepaald deskundigen buiten zijn Departement bij een opzettelijk gehouden onderzoek en overleg niet tot een besparing van eenige beteekenis hebben kunnen geraken. Hiernit volgt wel, dat van inrichting op weelderigen voet in het geheel geen sprake is.

Trouwens de ondergeteekende stemt ten volle in met de opvatting in het Verslag, dat in de tuchtschool alle weelde behoort te worden vermeden en bij de behandeling der daarin geplaatste kinderen soberheid ook in huisvesting en leefwijze moet worden betracht; en dit te meer met het oog op de toestanden en de omgevingen, waaruit het overgrote meerendeel dier kinderen vermoedelijk zullen voortkomen en waarin zij zullen terugkeeren. Hij vreest dan ook niet, dat het verblijf in de tuchtscholen eenige gegronde aanleiding zal kunnen geven tot benijding, zelfs niet, al wordt daarin die goedertierenheid in de behandeling betracht, welke ten aanzien der kinderen ook daar op haar plaats moet worden geoordeeld.

Gaarne gedachtig aan den wenk der leden, die met de tuchtscholen zijn ingenomen, zal de ondergeteekende zich blijven onthouden van eene opvoering van kosten, welke aan de zaak zelve kwaad zou kunnen doen, gelijk hij, mede ter wille van 's lands geldmiddelen, ook in het algemeen bij de uitvoering van de hem in deze opkomende taak op alle aannemelijke spaarzaamheid bedacht zal blijven. Hiermede is geenszins in strijd de keuze van het terrein in de nabijheid van Utrecht. Het gedeelte van den opstal, dat kan worden benut, de bruikbare afrasteringen, en de afbraak van het gedeelte, dat niet kan worden behouden, vertegenwoordigen een waarde van ongeveer f 10 000, waarmede derhalve de koopsom in vergelijking moet worden verminderd. De op eenigen afstand van den weg gelegen heidegronden zouden wel voor veel lagere prijs te krijgen zijn, doch dit verschil wordt tot zeer geringe afmetingen teruggebracht, zoo het al niet geheel vervalt, wanneer men bedenkt, dat daarvoor meerdere kosten van gasleiding, waterleiding en bestrating van den toegangsweg noodig zijn, die op verscheidene duizenden guldens moeten worden geraamd.

De grootte van het terrein in het algemeen voor elke school noodig geacht is omstreeks 12 000 M², doch hangt in ieder bijzonder geval af van de natuurlijke gesteldheid en de plaatselijke omstandigheden. De kosten per kubieke meter inhoud der gebouwen zelve bedragen gemiddeld ongeveer f 11, terwijl voor centrale verwarming, omrastering en afscheiding, bestrating en dergelijke bijkomende voorzieningen op een bedrag van ongeveer f 25 000 gemiddeld moet worden gerekend. Tot overlegging der plannen en ontwerpen (plattegronden en bijbehorende teekeningen) zal de ondergeteekende gaarne overgaan, zoodra deze zullen zijn uitgewerkt.

Waar de ondergeteekende reeds met de meest mogelijke bedachtzaamheid is te werk gegaan en de grootst mogelijke zuinigheid heeft betracht door de oprichting van niet meer dan vier tuchtscholen voor knapen en één tuchtschool voor meisjes voor te stellen, is het niet doenlijk aan den aandrang der leden, die daarop voor de oprichting der scholen aandrongen, nader gevolg te geven. Het gevaar mag toch niet worden geloopt, dat zelfs voor een minimum aantal verpleegden, waarop in verband met de cijfers der gerechtelijke statistiek mag worden gerekend, geen plaats zou zijn en dientengevolge aan de eischen en de bedoeling der Kinderwetten geen voldoening zou kunnen worden gegeven.

Ter voorkoming van eenig vermoedelijk bestaand misverstand zij er hier op gewezen, dat alleen en uitsluitend de Staat is belast met de opnemings en behandeling der naar de tuchtschool